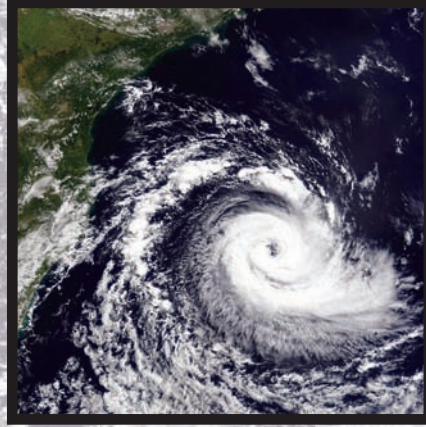

Yeryüzü Sanatı

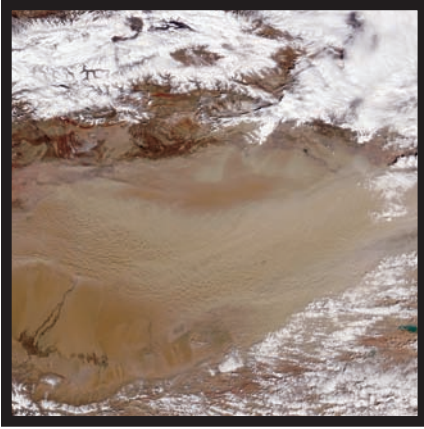

Kasırga

NASA'nın Terra uydusuyla çekilen bu fotoğrafta 26 Mart 2006'da Brezilya'nın güneydoğu sahillerine yaklaşan sıradışı bir tropik fırtına görülüyor. Bu fırtına, rüzgarlarının hızı saatte 105 km'nin üzerinde olduğu için Kategori 1 tipi bir kasırgaydı. Atlas Okyanusu'nun güneyi gerçekte böyle tropik fırtınaların oluşmadığı bir bölgedir. Çünkü bu tip fırtınaların oluşmasında önemli rolü olan sıcak deniz suları bu bölgede olmaz. Sonradan Katarina adı verilen bu kasırganın gözü fotoğrafta çok net görülüyor.

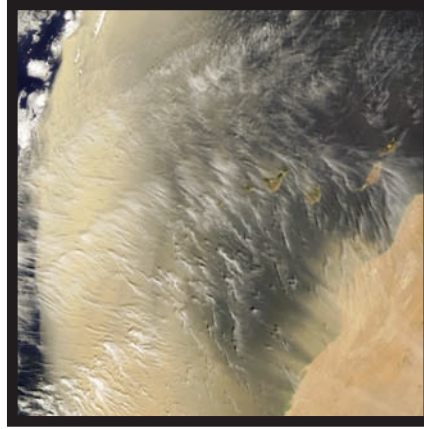
Himalaya

17 şubat 2002 tarihinde ASTER tarafından çekilen bu görüntüde, doğu Himlayalar bölgesinin kar kaplı tepeleri ve sırtlarının Çin'in güneyindeki önemli ırmaklar arasında oluşturdukları kırmızı üzerine beyaz yamaşı benzeri oluşum görülüyor. Himalayalar, birbirlerine paralel üç dağdan oluşuyor ve uzunlukları toplamda 2900 km'ye kadar erişiyor.

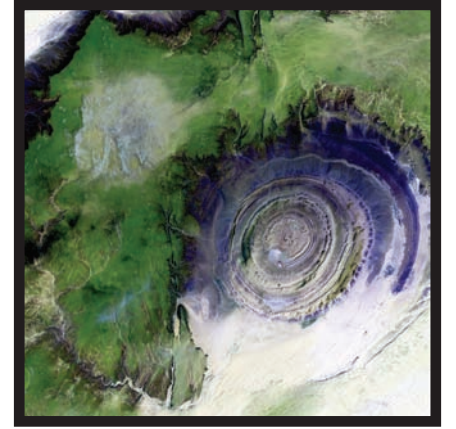
Taklamakan Çölü

Aqua adlı uydudan çekilen bu fotoğrafta Taklamakan çölü görülüyor. Taklamakan, Çin'in kuzeybatısında yer alır. Burası güneybatıdan Kunlun dağları, güneydoğudan yüksek Tibet Platosu ve kuzeyden de Tiyen Şan dağlarıyla çevrili bir çanaktır. Ama içi kum dolu bir çanak. Burada yılın bazı dönemlerinde, özellikle Nisan ve Mayıs aylarında yüzlerce kilometre çapında toz fırtınaları çıkar. Fırtına sırasında güneş ışınları engellendiği için ortam kararır. Taklamakan çölünün orta bölümleri yılda metrekareye 10 mm'den daha az yağış alır.

Sahra Tozları

3 Mart 2004'te NASA'nın Terra uydusunun çektiği bu fotoğrafta Büyük Sahra'dan havalanan büyük bir toz kütleli görülüyor. Kanarya Adaları üzerinden Atlas Okyanusu'na ilerleyen tozların havalanmasına çölde çıkan ve rüzgar hızı saatte 50 km'ye varan bir fırtına yol açmış. Büyük Sahra dünyadaki en büyük toz kaynağıdır: Her yıl 60-200 milyon ton toz oluşur. Bu tozların bir bölümü hava akımlarıyla her yıl birkaç kez İngiltere'ye, Norveç'e hatta ABD'ye kadar gider.

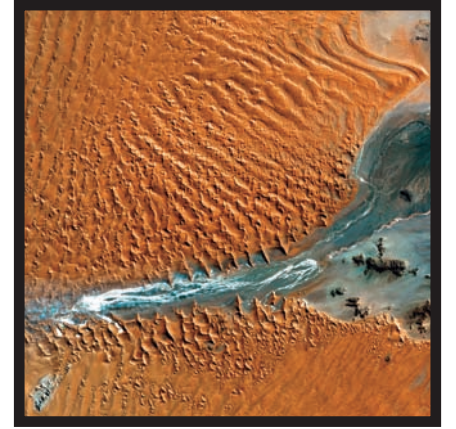
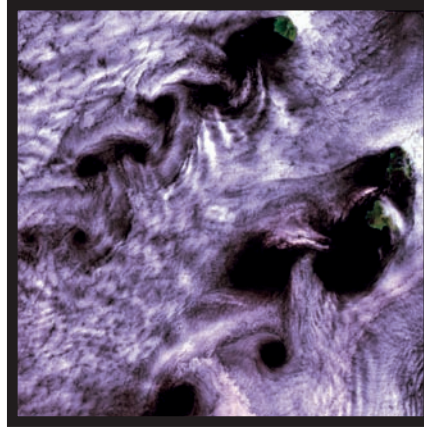

Richat Yapısı

11 Ocak 2001 tarihinde yine Landsat 7 uydusu tarafından çekilen bu görüntüde, Moritanya'daki Maur Adrar Çölü'nde bulunan bir jeolojik oluşum olan Richat Yapısı görülüyor. Göktaşı çarpması sonucu oluşan kraterlere benzese de, Richat Yapısı aslında volkanik bir kubbenin katılıp ardından zamanla aşınarak soğan benzeri kaya katmanları biçiminde kendini göstermesiyle oluşmaktadır.

İstanbul

16 Nisan 2004'te Uluslararası Uzay İstasyonu'ndan çekilen bu fotoğrafta İstanbul Boğazı görülüyor. Otuz iki kilometreden uzun olan Boğaz, Avrupa ile Asya kıtalarını birbirinden ayırır ve Karadeniz ile Marmara Denizi'ni birbirine bağlar. Çevresinde 15 milyona yaklaşan büyük nüfusuyla MÖ 600'lü yıllarda kurulan tarihi İstanbul kenti yer alır.

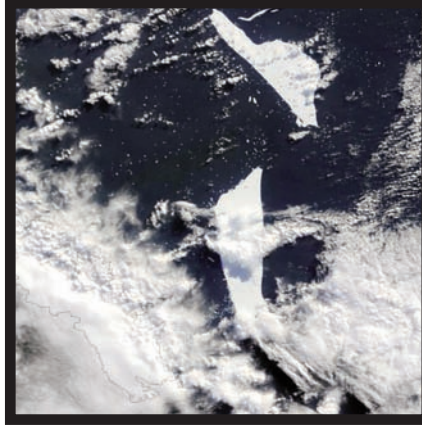
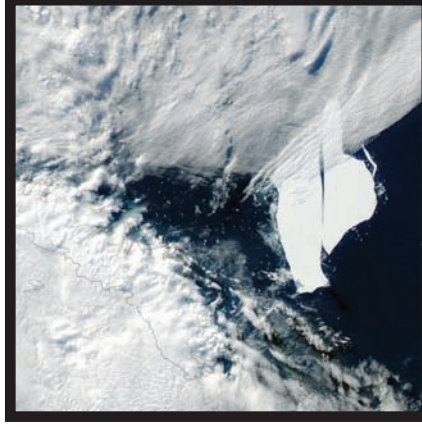
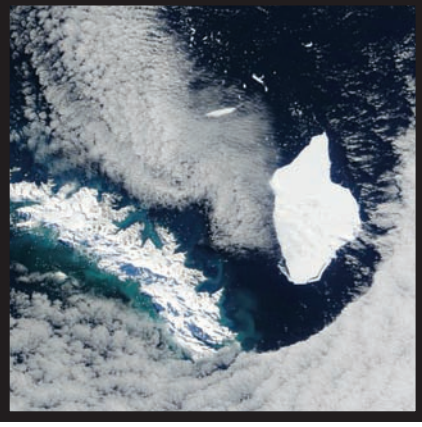
Karman Girdapları

İstanbul Boğazı'nın en geniş yeri Anadolu Feneri ile Rumeli Feneri'nin arasında yaklaşık 3600 m, en dar yeri Anadolu Hisarı ile Rumeli Hisarı'nın arasında 760 m'dir. Boğazın derinliği 36 ila 124 m arındadır. İstanbul Boğazı üzerinde 1973'te hizmete açılan 1073 m uzunluğundaki Boğaziçi Köprüsü ve 1986'da hizmete giren 1090 m uzunluğundaki Fatih Sultan Mehmet Köprüsü iki yakayı birbirine bağlar.

5 Haziran 2005 tarihinde Landsat 7 uydusu tarafından çekilen bu görüntüde Broutana, Chirpoy ve Brat Chirpoyev (Chirpoyev'in Kardeşleri) adaları üzerindeki Karman girdapları görülüyor. Bu adaların hepsi Rusya ile Japonya arasında bulunan Kamchatka Peninsula bölgesindeki Kuril Adulurı zincirinin birer parçası.

Namib Çölü / Namibiya

12 Ağustos 2000 tarihinde Landsat 7 uydusu tarafından çekilen bu görüntüde, Namibiya'nın devasa Namib Çölü'nde ekolojik olarak koruma altına alınan Namib-Naukluft Ulusal Parkı görülüyor. Kıyı rüzgarları burada dünyanın en uzun kumullarının oluşmasına neden oluyor; öyle ki, kimi kumulların yüksekliği 300 m'yi buluyor.

Parçalanmış buz kütleleri

Bu fotoğraflarda bilim insanlarının A38-B adını verdiği büyük bir buzdağının, 12-15 Nisan 2004 tarihleri arasında nasıl ikiye bölündüğü görülüyor. Bu buzdağı önceleri Antarktika'dan koparılan, 144 km uzunluğunda ve 48 km genişliğindeki A-38 adlı dev bir buzdağının parçasıydı.

A38-B, 22 Ekim 1998'de ana buzdağından kopmuştu. Fotoğraflarda 45 km uzunluğundaki buzdağının beş yıl sonra ve kopuşu noktadan 1500 mil uzakta, boydan boya nasıl ikiye ayrıldığı görülüyor. Doğudaki parça önce hızla kuzeye sonra da batıya yöneliyor. O sırada batıdaki parça yerinde duruyor.

Delta Bölgesi / Hollanda

ASTER tarafından 24 Eylül 2002 tarihinde çekilen bu görüntüde, Hollanda'nın güney kıyıları boyunca, tortu taşıyan ırmakların adalarda oluşturduğu büyük deltalar ve kıyı kumulları arasındaki bölgelerde oluşturdukları su yolları görülüyor. Bu bölge 1953 yılında şiddetli dalgalarla harap olduktan sonra, Hollandalılar kanallar, barajlar ve köprülerle yaptıkları ıslah çalışmaları sonucu, bu oluşumu kalıcı olarak Kuzey Denizi'ne yeniden kazandırdılar.

Çağlar Sunay

Kaynaklar

earthasart.gsfc.nasa.gov/
earthobservatory.nasa.gov/